

Sluttrapport «Tynset og Røros som motorer i regional utvikling i Fjellregionen»

Regionrådet for Fjellregionen
Tynset/Røros september 2018

Innhold

1. Bakgrunn	side	3
2. Gjennomføringen	side	4
3. Hovedkonklusjoner, resultater og effekter	side	4
3.1 Lokalmathovedstaden Røros	side	5
3.2 Større økonomisk vekst med utgangspunkt i Røros' status som verdensarv-sted	side	6
3.3 Verdiskapning knyttet til etableringen av arkivene på Tynset	side	7
3.4 Verdiskapning knyttet til bioøkonomi (skog og landbruk)	side	8
3.5 TV-produksjoner og synlighet	side	9
4. Økonomi	side	9
5. Oppsummering og videre arbeid	side	10

1. BAKGRUNN

Tynset og Røros kommuner er regionsentre for åtte kommuner i Fjellregionen beliggende i Hedmark og Trøndelag. Tynset har en meget sterk posisjon som handelssentrum for et geografisk stort omland, Røros et sterkere innslag av industrivirksomhet og status som verdensarv-sted.

De seks andre kommunene i regionen (Rendalen, Alvdal, Folldal, Tolga, Os og Holtålen) har på hver sin måte andre kvaliteter som utfyller bildet i det som oppleves som en bo- og arbeidsregion med stor intern pendling.

Første fase av prosjektet «Tynset og Røros som motorer i regional utvikling i Fjellregionen» ble gjennomført fra januar 2014 til og med januar 2015 som en del av Kommunal- og moderniseringsdepartementets Byregionprogram med 32 andre deltakerregioner spredt over hele landet. Dette tilførte arbeidet økt kompetanse, ny kunnskap og dokumentasjon for valget av strategier for å skape vekst.

Det ble blant annet utarbeidet «Samfunnsanalyse av Fjellregionen», gjennomført omfattende dialoger med en rekke samfunnsaktører, inkludert alle ungdomsrådene, og utarbeidet et notat om sterke og svake sider ved regionsentrene og flaskehalser for samspillet mellom regionsentrene og nabokommunene. Det ble pekt på tre hovedstikkord som kan være flaskehalser for samspillet mellom regionsentrene og nabokommunene:

- Holdninger
- Rammebetingelser
- Geografi

I oppsummeringen i «Samfunnsanalyse av Fjellregionen», het det:

«Fjellregionen kan på mange måter sies å være en «annerledesregion». På tross av en negativ befolkningsutvikling, har Fjellregionen klart å gå imot en rekke av de negative trendene som påvirker innlandsregioner, og regioner som ligger utenfor bysentra. Noen viktige punkter:

- Fjellregionen har et relativt høyt utdanningsnivå, og lite frafall i videregående opplæring.
- Det er en meget lav arbeidsledighet i regionen og sysselsettingsgraden er høy. Det eneste unntaket er at sysselsettingsgraden kunne ha vært høyere hos ikke-vestlige innvandrere.
- Næringslivet scorer bra på innovasjon, men ikke for det internasjonale markedet.
- Fjellregionen er i stor grad en integrert bo- og arbeidsmarkedsregion, med netto innpendling til Tynset og Røros.
- Det er et utstrakt samarbeid i regionen, med om lag 70 samarbeidsordninger og rundt 35 pågående utviklingsprosjekter
- Røros vokser som et handelssenter i regionen, mens handelen i de andre kommunene i regionen har holdt seg stabil over tid. Mye av forklaringen for veksten blir gitt i at Røros har klart å utnytte hyttemarkedet til egen fordel, mens dette i stor grad er et uutnyttet potensiale i flere av de andre kommunene.
- Det er et stort behov for arbeidskraft i fremtiden, spesielt innenfor helse- og omsorgsykker, som bare i noen grad kan dekkes opp av regionens studenter.»

Samfunnsanalysen viste at samspillet mellom regionsentrene og nabokommunene er helt nødvendig for å snu den negative befolkningsutviklingen over år og skape en vekst i antall arbeidsplasser, som er meget viktig for at innbyggerne skal kunne tilbys solide tjenester og gode levekår i fremtiden. Gjennom dialogmøter ble denne erkjennelsen stadfestet.

Regionen ligger langt unna de store vekstregionene i landet, og kan ikke satse på regionforstørring som avgjørende for vekst. Derimot er regionen i stor grad «selvberget», og arbeidet må ta utgangspunkt i de ressurser regionen har.

Dette bakgrunnsteppet ga grunnlag for en plan for fase 2 med hovedmål og fire hovedinnsatser:

Hovedmål: Bidra til å skape flere arbeidsplasser og øke antallet innbyggere i Fjellregionen med Tynset og Røros som motorer i regional utvikling.

Hovedinnsatser

- Lokalmathovedstaden Røros
- Større økonomisk vekst med utgangspunkt i Røros' status som verdensarv-sted
- Verdiskapning knyttet til etableringen av arkivene på Tynset
- Verdiskapning knyttet til bioøkonomi (skog og landbruk)

2. GJENNOMFØRINGEN

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i juli 2015 positiv tilbakemelding om tilskudd og deltakelse i fase 2 i Byregionprogrammet med etter hvert om lag 35 deltakende regioner fra hele landet. Hedmark og daværende Sør-Trøndelag fylkeskommune bevilget også tilskudd til arbeidet på samme måte som Tynset og Røros kommuner.

Arbeidet ble umiddelbart igangsatt, og Jon Frydenborg ble ansatt som samfunnsutvikler (formelt i Røros kommune med delegert operativt lederansvar til regionrådgiver) og startet sitt arbeid som prosjektleder i oktober 2015. Han valgte å takke ja til en ny fast stilling i regionen og sluttet i oktober 2017. Regionrådgiver Rune Jørgensen, som hadde fulgt og deltatt i arbeidet fra starten av i fase en, overtok ansvaret for resten av prosjektperioden.

De ble sent i 2017 dessverre konstatert at søknader om finansiering av år to og tre fra Hedmark fylkeskommune ikke var levert i henhold til vilkårene. Dette førte til at tilskuddet fra Hedmark fylkeskommune ble redusert med 600.000 kroner. De øvrige finansieringene opprettholdt sine tilskudd, og revidert budsjett på i overkant av 7,5 millioner kroner ble godkjent i februar 2018. Denne situasjonen har ikke påvirket gjennomføringen av tiltak som allerede var besluttet, og arbeidet er utført innenfor den nye budsjetttrammen. De nødvendige avklaringer førte til at arbeidsperioden ble forlenget fra mai til august 2018 for flere delprosjekter og oppdrag.

Styringsgruppa har hele veien bestått av formannskapene i Tynset og Røros kommuner samt ordførerne i de øvrige kommunene, mens et arbeidsutvalg bestående av ordførerne i de to regionsenter-kommunene og prosjektleder har hatt fullmakt til å treffe nødvendige beslutninger også om bruk av økonomiske midler.

På sitt møte i oktober 2016 besluttet styringsgruppa å iverksette arbeid med et femte innsatsområde: Tv-produksjoner og synlighet.

Dette arbeidet ble i stor grad utført av daværende prosjektleder i samarbeid med Femundløpet og flere andre aktører. Regionrådet for Fjellregionen bevilget i tillegg 500.000 kroner fra sitt disposisjonsfond som et viktig bidrag for at Femundløpet i 2017 kunne oppnå ytterligere finansiering og sendes direkte på TV2 flere dager på rad og gi regionen stor nasjonal oppmerksomhet og markedsføring.

Som det framgår av denne rapporten, er det arbeidet bredt innenfor alle de etter hvert fem innsatsområdene. Det redegjøres ikke i detalj for alle aktivitetene, utredningene, notatene og andre dokumenter som er utarbeidet, men holdes fokus på hovedkonklusjoner, resultater og effekter for hvert innsatsområde sett i forhold til prosjektplanen.

Mye av arbeidet som er utført, er av en slik art at det må fortsette kontinuerlig med stadig nye grep for å befeste posisjoner og utvikle samfunnene og næringslivet i Fjellregionen videre. Dette er omtalt i siste kapittel i denne rapporten. På noen områder må det avklares hvem som skal ta ansvaret for en videreføring av arbeidet og hvordan dette skal finansieres.

3. HOVEDKONKLUSJONER, RESULTATER OG EFFEKTER

Det redegjøres under for hovedkonklusjon, resultater og vurdering av effekter for hvert innsatsområde sett i forhold til det som er beskrevet i prosjektplanen (med unntak av TV-produksjoner og synlighet, som altså ble et tilleggsområde.)

Omtalen av effektene må oppfattes som foreløpige vurderinger. Dette fordi det både kan være snakk om effekter som så langt ikke er registrert, og i forhold til flere av innsatsområdene vil effektene med stor sannsynlighet bli flere og større i løpet av årene som ligger foran oss.

I prosjektplanen ble det blant annet pekt på at valget av innsatsområder må ses i sammenheng med øvrige tiltak som gjennomføres i fellesskap i regionen, behov for bedre koordinering, samhandling og å forsterke pågående innsats. Derfor omhandler rapporten både resultater og effekter som er et direkte resultat av arbeidet i dette prosjektet, og andre innsatser som er gjennomført både av andre aktører og i regi av regionrådet.

De dokumenter som er utarbeidet underveis gjennom et bredt spekter av aktiviteter, er

arkivert hos Regionrådet for Fjellregionen. De dokumenter som ikke allerede er distribuert til samarbeidspartnere og benyttes aktivt i pågående arbeid, vil bli formidlet etter at det er tatt stilling til hvordan enkelte muligheter og nødvendige nye tiltak skal følges opp videre.

3.1 Lokalmathovedstaden Røros

I prosjektplanen heter det:

«Sentrale oppgaver i prosjektarbeidet vil være å bidra til:

- utarbeidelse av en felles strategi- og handlingsplan for de mange aktørene
- gjennomføring av tiltakene

Sentrale elementer i en strategi- og handlingsplan vil trolig være:

- kompetanseutvikling som styrker produktutvikling av eksisterende og nye produkter
- rekruttering til produsenter, serveringssteder og andre aktører
- markedsføring mot eksisterende og nye markeder
- omdømmebygging lokalt, regionalt og nasjonalt (og internasjonalt?)»

Hovedkonklusjon:

Strategidokumentet «Matregionen Røros» ble utarbeidet og fulgt opp med en rekke tiltak både i forhold til kompetanseutvikling, produktutvikling og markedsføring, som skal styrke omdømmet og posisjonen til Røros som lokalmathovedstaden i Norge.

Det er satt søkelys på og gjennomført flere tiltak for å bedre rekrutteringen av fagfolk innen flere yrker.

Dette arbeidet har gitt et løft, men må kontinuerlig følges opp for å styrke og utvikle posisjonen og markedseffektene av fokuset på matregionen.

Resultater

- Strategidokumentet «Matregionen Røros» ble utarbeidet, er støttet av arbeidsutvalget i regionrådet, benyttes av blant andre Landbruksnettverket (samarbeid mellom ulike aktører tilknyttet landbruket) og formidlet til aktuelle mottakere
- Omfattende kompetanseprogram er gjennomført koordinert av Rørosmat (samarbeidsselskap med rundt 30 produsenter) etter kartlegging av behov – fokus blant annet på produksjonsplanlegging, kalkyler og digitalisering av medlemsbedriftene. Dette arbeidet bidrar også til økt samarbeid både internt og med andre lokalmat-miljøer i Norge, noe som ble demonstrert tydelig under deltakelse på «Grüne Woche» i Berlin i januar 2018
- Planlagt lokalmatweekend i Trondheim måtte avlyses på grunn av nedleggelse av samarbeidspartneren Mathallen i 2017
- Bidro til etableringen av Norsk Spekematfestival på Tynset fra 2016, utviklingen av arrangementet i 2017 og fram mot den tredje festivalen i 2018, der Hedmark Kunnskapspark ble samarbeidspartner
- Markedsføring gjennomført blant annet gjennom Femundløpet, som ble sendt direkte på TV2 i 2017, New Scandinavian Cooking produsert fra Røros i 2017 og Savalen i Tynset i 2017/2018
- Rørosmat og Destinasjon Røros har vunnet flere priser som har gitt mediaoppmerksomhet og styrket omdømmet
- Fagskoletilbud innen lokalmat starter opp ved Røros videregående skole i november 2018 gjennom Røros Ressurs
- Fjellregionen Ridehall (bygd av aksjeselskap etter privat initiativ) står klar til bruk høsten 2018 ved Storsteigen videregående skole, som tilbyr utdanning innen grønt naturbruk og leier tid i hallen. Dette styrker skolens posisjon som en sentral utdanningsinstitusjon for landbruket i Fjellregionen, der det også er fagskole og tilbud om agronomutdannelse for voksne for et større geografisk område
- Mat- og landbrukskonferansen «Best på bærekraft» gjennomført i november 2017 i samarbeid mellom Rørosmeieriet og Hedmark Kunnskapspark
- Konsept for lokalmattilbud på Tynset under arbeidstittelen «Spiskammers» er utarbeidet – Norsk Spekematfestival AS arbeider videre for mulig realisering
- Fagdag med over 30 deltakere gjennomført på Nord-Østerdal videregående skole i januar 2018 for å bidra til å styrke rekrutteringen av elever til skolens tilbud om utdanninger innen mat. Flere tiltak gjennomført i ettertid og tilbud ved skolen om VG2 kokk- og servitør i gang igjen i august 2018 etter for få søkere forrige skoleår

- Matvandringsfestival på Røros i 2019 planlegges i samarbeid mellom fritidsutstyr-produzenten Bergans og lokale aktører både innen mat, overnatting og arrangementer. Kontrakter signert og prøvetur gjennomføres i september 2018
- Samarbeid om lokalmat i samspill med mat fra andre kulturer har startet – må utvikles videre

Effekter

- Økt fokus på lokalmat fra Fjellregionen både lokalt, nasjonalt og internasjonalt gjennom tv og andre kanaler
- Kompetansen hos Rørosmat, produsenter og andre samarbeidspartnere er økt og de vil være katalysatorer for videre utvikling
- Mer samarbeid mellom flere aktører er etablert både lokalt og nasjonalt
- Storsteigen videregående skole som viktig utdanningsinstitusjon og drivkraft for fjellandbruket er styrket
- Økt fokus på rekruttering til utdanningstilbud, lokalmatbransjen og næringsmiddelindustrien
- Flere og bedre arrangementer med fokus på lokalmat

3.2 Større økonomisk vekst med utgangspunkt i Røros' status som verdensarv-sted

I prosjektplanen heter det:

«Sentrale oppgaver i prosjektarbeidet vil være å bidra til:

- utarbeidelse av oversikt over pågående arbeid
- samlinger med aktørene for felles informasjonsutveksling og samordning og vurdering av eventuelt arbeid med en felles strategi- og handlingsplan
- oppfølging av konkrete ideer som kan gi økt verdiskapning

Noen muligheter for å bidra til økt verdiskapning kan være:

- utdanningstilbud, f.eks. innen bygningsvern
- økt charterturisme
- «turistskatt» som kan brukes til nye tiltak både for å ta vare på verdiene og økt verdiskapning
- flere statlige arbeidsplasser»

Hovedkonklusjon:

Stort fokus på utviklingsarbeid, spesielt med etableringen av Verdensarvsenter Røros bergstad og circumferensen (som ble autorisert i juni 2017) og utvikling av Rørosmuseet Bygningsvernsenteret, har gjort at det så langt ikke er prioritert arbeid med en felles strategi med tilhørende handlingsplan. Dette vil være en naturlig oppfølging etter presentasjonen av NIBR-rapport om kulturminnemiljøet i august/september 2018. Denne strategien med tilhørende nye tiltak kan blant annet bygge på en skisse til strategi for arbeidet med å få etablert flere statlige arbeidsplasser med utgangspunkt i dette miljøet.

Resultater

- Rørosmuseet godkjent som verdensarvsenter i juni 2017 etter omfattede arbeid fra blant andre verdensarvrådet med fem kommuner, Sametinget og begge fylkeskommunene som medlemmer i tillegg til museet selv
- Midler til oppbyggingen av verdensarvsenteret bevilget i statsbudsjettet for 2018
- Interessepolitiske saker i tilknytning til verdensarv-stedene satt på dagsorden og presentert for blant annet Stortinget i samarbeid med flere (inkludert Fjellnettverket med fire fylkeskommuner og en rekke regionråd og kommuner som medlemmer) i forhold til fellesgodefinansiering, og Norges verdensarv – fellesorganisasjonen for de åtte norske verdensarvstedene – i forhold til rammevilkårene for verdensarv-stedene
- Kulturminnefondets posisjon er styrket med mer midler og flere ansatte (fra 16,6 årsverk i 2017 til 20 i 2018)
- Plan for etablering av folkehøgskole er utarbeidet av private initiativtakere. Fikk ikke støtte gjennom statsbudsjettet for 2018, men det arbeides videre blant annet i forhold til Nordisk råd – som inviterte til presentasjon i januar 2018
- Boligutvikling i Bergstaden Røros er satt på dagsorden
- Samarbeid mellom Destinasjon Røros og Funäsfjellet startet for økt charterturisme med bakgrunn i verdensarven og andre reiselivsprodukter
- Næringslivets behov for bedre rutetilbud over Røros lufthavn kartlagt, og det arbeides for å få en tredje daglig rotasjon mellom Røros og Gardermoen
- Fagskoletilbudet i bygningsvern er styrket
- Økt mediaoppmærksomhet i mange kanaler, blant annet med besøk av japansk tv

- Notat med mulighetsanalyse og strategi for arbeidet med flere statlige arbeidsplasser utarbeidet
- NIBR har utarbeidet rapport om kulturminnemiljøet på Røros og i Fjellregionen som fakta- og vurderingsgrunnlag for videre arbeid med strategier og tiltak for økt virksomhet
- Prosjekt «Bygdemobilisering og videreutvikling av Vingelen som nasjonalparklandsby» er gjennomført, rapport med en rekke forslag presentert og gjennomføring har startet

Effekter

- Økt kunnskap om verdensarven og muligheter for bærekraftig utvikling med utgangspunkt i verdensarvstatusen
- Flere statsfinansierte arbeidsplasser etablert gjennom Verdensarvsenter Røros bergstad og circumferensen og Kulruminnefondet
- Økt fokus på kulturarv og muligheter til samarbeid, etablering av virksomheter og kompetanseutvikling både i private og offentlige institusjoner på Røros og nasjonalt
- Grunnlag lagt for ytterligere utviklingsmuligheter

3.3 Verdiskapning knyttet til etableringen av arkivene på Tynset

I prosjektplanen heter det:

«Sentrale oppgaver i prosjektarbeidet vil være å bidra til:

- å framskaffe erfaringer fra etablering av større statlige arbeidsplasser andre steder
- utarbeide en mulighetsstudie for etablering av virksomhet i tilknytning til arkivene
- inspirasjon til verdiskapning rundt arkivene
- følge opp ideer og tiltak

Noen muligheter for å bidra til verdiskapning kan være:

- etablering av nye tilbud/produkter med utgangspunkt i arkivene
- overnattingstilbud til besøkende
- aktivitetstilbud til besøkende»

Hovedkonklusjon:

Dette arbeidet kunne ikke starte før sommeren 2017, fordi planene om etablering av helsearkivene ble stoppet etter regjeringsskiftet i 2013. Det var nødvendig med et omfattende politisk arbeid før byggingen av Norsk Helsearkiv kunne starte i 2017 etter at midler ble bevilget i revidert nasjonalbudsjett. Arkivet kommer i full drift i 2019, og rekrutteringen av medarbeidere har startet.

Desentralisert høyskoletilbud innen arkiv kom i gang i mars 2018.

Byggestarten har utløst en meget omfattende aktivitet på mange områder, og det arbeides med en rekke mulige ringvirkninger. Dette arbeidet må fortsette etter dette prosjektets slutt.

Resultater

- Norsk Helsearkiv er under bygging på Tynset med stor grad av lokale underleverandører til hovedentreprenøren HENT, og skal tas i bruk i 2019
- Tilbud om høyskoleutdanning for arkiv iverksatt i mars 2018 desentralt på Tynset i samarbeid mellom Tynset Studie- og høgskolesenter og NTNU – med god statlig finansiering av det lokale studiestedet ved Nord-Østerdal videregående skole. Nærmere 60 studenter på vårsemesteret har fått ny eller økt sin kunnskap, og nye tilbud gjennomføres høsten 2018 og våren 2019
- Kunnskap om og mulighetene for kontrakter ved driften av helsearkivet er synliggjort for lokalt næringsliv gjennom seminar i regi av Hedmark Kunnskapspark
- Notat med mulighetsanalyse for flere oppgaver og nye virksomheter i statlig-/fylkeskommunal regi og privat er utarbeidet
- I regi av Hedmark Kunnskapspark er det startet arbeid med en mulig digitaliseringsklynge av bedrifter og opprettet kontakt mellom aktuelle deltakere
- Anno Museum/Musea i Nord-Østerdalen har gjennomført digitaliseringsprosjekt for gjenstandkort og protokoller i Anno Museum
- Anno Museum/Musea i Nord-Østerdalen har iverksatt prosjektet «Ordning og digitalisering av privatarkiver og lydmateriale i Hedmark» - digitaliseringsenhet etablert og har blant annet oppdrag fra Tynset og Alvdal kommuner
- Tverrpolitisk enighet i Tynset kommune om mulig nytt industriområde ved RV3, som vil gi rom for nye etableringer om det realiseres
- Tynset hotell er bygd ut med 20 nye rom – kapasiteten doblet

- En rekke boligprosjekter er igangsatt eller under planlegging både i Tynset og nabokommuner – tomter markedsføres nå i betydelig omfang
- Internasjonalt datasenter settes i drift i Alvdal nå og det arbeides med etablering av flere andre anlegg både i Fjellregionen og andre steder i Hedmark

Effekter

- Økt fokus på betydningen av lokalt politisk samarbeid og bygge nettverk med andre organer
- Aktiv bruk av høringer i Stortinget for å fremme Fjellregionens interesser (gjelder flere andre områder som ikke er omfattet av prosjektet også)
- Flere varige statlig finansierte arbeidsplasser
- Samarbeid med NTNU i Trondheim er etablert og gir nye utdanningsmuligheter
- Økt samarbeid mellom mindre lokale aktører som er for små til å vinne større anbud
- Økt arkivkompetanse til foreløpig 60 studenter, som arbeider ved ulike virksomheter i Fjellregionen
- Verdifullt arkivmateriale er digitalisert og gjort tilgjengelig av Musea i Nord-Østerdalen
- Digitaliseringsenhet etablert ved Musea i Nord-Østerdalen og arbeider med flere utviklingsmuligheter
- Optimisme preger offentlig og privat virksomhet, og en rekke planer realiseres

3.4 Verdiskapning knyttet til bioøkonomi (skog og landbruk)

I prosjektplanen heter det:

«Sentrale oppgaver i prosjektarbeidet vil være å bidra til:

- oppstartsseminar i Fjellregionen for næringsaktører, studenter, potensielle samarbeidsaktører og andre interesserte
- knytte kontakter mellom samarbeidsaktører, for eksempel innen industriell og FoU, og vurdere mulige satsinger

Noen muligheter for å bidra til verdiskapning kan være:

- praktiske forsøk innen utvikling av fiskefor av tre
- CO2-lagring basert på trekull i jordbruket
- annen utnyttelse av ressursene i skogen
- lokalisering av bedrifter under utvikling hos eksisterende miljøer»

Hovedkonklusjon:

Det ble iverksatt en rekke tiltak som satte søkelys på det grønne skifte og pekte på Fjellregionens muligheter innen bioøkonomi. Våren 2017 etablerte Hedmark Kunnskapspark med finansiering fra Hedmark fylkeskommune en egen node med to medarbeidere på Tynset for å arbeide spesielt med bioøkonomi. Det ble derfor besluttet at det ikke skulle iverksettes nye tiltak på dette området i regi av dette prosjektet.

Et eget arbeid for å koble elever, studenter og næringsliv gjennomføres gjennom prosjektet «Grønne jobber med unge ideer og ny kunnskap» som planlagt med avslutning ved utgangen av 2018.

Resultater

- Omfattende arbeid med strategier og muligheter er gjennomført, tema er satt på dagsorden og notater om muligheter utarbeidet
- «Grønne jobber med unge ideer og ny kunnskap» pågår ut 2018 - med flere hundre skoleelever, studenter og næringsliv involvert blant annet med to innovasjonscamper
- Hedmark Kunnskapspark (HKP) etablert med to medarbeidere på Tynset i 2017 for å arbeide spesielt med bioøkonomi og annen næringsutvikling. HKP arbeider nå med flere av de mulighetene som det ble pekt på tidlig i arbeidet og som ble synliggjort blant annet gjennom arrangementet «Best på bærekraft» i Dalsbygda i november 2017
- Hedmark Kunnskapspark avd Tynset rapporterer i juni 2018 at de har fått inn 16 prosjekter i Biosmia, som er et kompetansesenter for bioøkonomi og landbruk, og at 12 bedrifter fra Nord-Østerdal er i inkubasjon. Det arbeides blant annet med et eget røyeprojekt og forprosjekt for biogassanlegg i regi av det interkommunale avfallsselskapet FIAS
- Forstudie om Kompaktor for kornkrossing gjennomført – kunnskap deles gjennom Landbruksnettverket
- Studietur til Østerrike for å lære om tørking av høy i rundballer gjennomført – kunnskap deles gjennom Landbruksnettverket

Effekter

- Økt kunnskap om bioøkonomi blant unge, næringsliv og kommunene
- Økt fokus på innovative muligheter
- Konkret samarbeid mellom studenter og bedrifter i Fjellregionen
- Hedmark Kunnskapspark har etablert node med fokus på arbeidet med bioøkonomi i næringslivet, som betyr at arbeidet videreføres i tiden som kommer

3.5 TV-produksjoner og synlighet

Utvidelsen av arbeidet rettet mot TV og synlighet ble besluttet av styringsgruppa 26. oktober 2016. I protokollen heter det: «Styringsgruppa ønsker at det skal jobbes med å se på mulighetene for å jobbe med TV- produksjoner og synlighet som kan løfte omdømmet og synligheten til regionen, spesielt innenfor delområdene i prosjektet.»

Denne beslutningen ble tatt etter at omfattende arbeid fra daværende prosjektleder, Jon Frydenborg.

Hovedkonklusjon:

Dette arbeidet resulterte i at Femundløpet ble sendt direkte på TV2 i februar 2017 med en enorm oppmerksomhet. Utfordringene i mediebransjen førte til at verken TV2 eller NRK kunne inngå ny avtale for 2018, og det ble iverksatt et eget arbeid med lokale aktører for å utvikle et eget konsept for sosiale medier. Dette ble tatt i bruk under Femundløpet 2018, og det arbeides for en videre utvikling av konseptet og kompetansen i lokale selskaper.

Det er i tillegg gjennomført en rekke tiltak som har økt medieoppmerksomheten både i forhold til lokalmat, verdensarv, reiselivet og bo- og arbeidsmulighetene generelt.

Resultater

- Femundløpet sendt på TV2 i 2017 med omfattende markedsføring av Fjellregionen under overskriften «Fra verdensarv til vinterdramatikk». Dette var mulig gjennom et spleiselag mellom flere aktører, der Regionrådet for Fjellregionen bevilget et tilskudd på 500.000 kroner fra sitt disposisjonsfond i tillegg til ressursene som ble benyttet gjennom dette prosjektet
- Konseptet Femundløpet Inside, med lokale aktører og med Frontal Media i spissen, ble utarbeidet og gjennomført i februar 2018. Dette er et konsept for visning og markedsføring på sosiale medier som kan benyttes også av andre aktører
- New Scandinavian Cooking produsert fra Røros i 2017 og Savalen i Tynset i 2017/2018. Dette er programmer som både vises på fjernsyn og i sosiale medier
- Flere internasjonale fjernsynsselskaper, blant annet fra Tyskland, USA og Japan, har besøkt Fjellregionen og laget reportasjer om ulike tilbud innen reiselivet
- Destinasjon Røros har fått etablert nye tilbud innen hundekjøring med lokale aktører, og Fjellregionen Arrangement har sommeren 2018 ferdigmerket 16 mil setervei for sykling fra Røros til Alvdal/Folldal. Markedsføringen og utviklingen av disse tilbudene må fortsette

Effekter

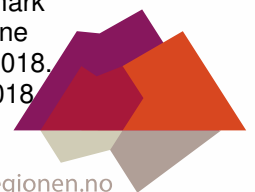
- Enorm markedsføring gjennomført – som har bidratt til utvikling i reiselivet og økning av passasjertrafikken over Røros lufthavn
- Samarbeid mellom lokale bedrifter, grunneiere og andre aktører etablert for å utnytte nye muligheter og skape nye markedsføringsverktøy
- Nettverk i mediebransjen er bygd ut av flere aktører

4. Økonomi

«Tynset og Røros som motorer i regional utvikling i Fjellregionen» hadde i utgangspunktet et budsjett på nærmere 8,2 millioner kroner, inkludert egeninnsats fra næringsliv, kommuner og regionråd på 2,5 millioner kroner.

Budsjettet måtte reduseres med et mindre beløp underveis som følge av en noe redusert bevilgning til Byregionprogrammet totalt sett.

De ble sent i 2017 dessverre konstatert at søknader om finansiering av år to og tre fra Hedmark fylkeskommune ikke var levert i henhold til vilkårene. Dette førte til at tilskuddet fra Hedmark fylkeskommune ble redusert med 600.000 kroner. De øvrige finansieringene opprettholdt sine tilskudd, og revidert budsjett på i overkant av 7,5 millioner kroner ble godkjent i februar 2018. Prosjektledelsen og arbeidsutvalget tilpasset aktiviteten gjennom våren og sommeren 2018.

til dette budsjettet, slik at alle aktiviteter som var planlagt kunne gjennomføres innenfor den justerte totalrammen.

Revidert regnskap sendes finansørene sammen med sluttrapporten.

5. Oppsummering og videre arbeid

«Tynset og Røros som motorer i regional utvikling i Fjellregionen» og deltakelsen i Byregionprogrammet i begge fasene har gjort det mulig å utarbeide et omfattende bakgrunnsmateriale for å utarbeide strategier og iverksette handlinger for en positiv utvikling.

Det er arbeidet bredt og gjennomført en rekke tiltak innenfor alle de etter hvert fem innsatsområdene:

- Lokalmathovedstaden Røros
- Større økonomisk vekst med utgangspunkt i Røros' status som verdensarv-sted
- Verdiskapning knyttet til etableringen av arkivene på Tynset
- Verdiskapning knyttet til bioøkonomi (skog og landbruk)
- TV-produksjoner og synlighet

Denne rapporten redegjør både for mange kortsiktige og langsiktige resultater, som vil bidra til å utvikle Tynset og Røros som motorer i regional utvikling i samspill med nabokommunene. De varige effektene er også meget betydelige med økt kompetanse, samarbeid lokalt, nettverk som er bygd nasjonalt og muligheter som er synliggjort for en rekke aktører.

Dette arbeidet må fortsette innen alle innsatsområdene, og det er for noen områder nødvendig å avklare hvordan dette skal sikres. I løpet av prosjektperioden er det besluttet at Regionrådet for Fjellregionen skal redusere sin utviklingsvirksomhet og ha hovedfokus på interessepolitikk, noe som medfører at andre aktører må ta initiativ og ansvar for planlegging, finansiering og gjennomføring av fellestiltak på flere områder.

Å utvikle det politiske samarbeidet og løfte regionens interesser både i forhold til fylkeskommunene og statsapparatet, har naturlig nok kommunene og regionrådet et felles ansvar for.

Styringsgruppa vil peke på noen muligheter til videre innsats i forhold til de fem innsatsområdene det her er arbeidet med:

Matregionen Røros: Rørosmat må fortsatt stå sentralt i dette arbeidet og samarbeide nært med Landbruksnettverket som er etablert i Fjellregionen og enkeltvirksomheter, ildsjeler og hjelpeapparatet.

Verdensarv: Røros kommune, verdensarvrådet og Rørosmuseet kan i fellesskap ta ansvar for og fordele arbeidsoppgaver med muligheter som er synliggjort og foreløpig ikke iverksatt. Dette arbeidet må skje i nært samarbeid med andre aktører.

Digitalisering/ringvirkninger av Helsearkivet: Tynset kommune kan ta ansvar for å avklare hvilke muligheter som det ikke arbeides med allerede, som kan iverksettes og hvordan dette skal finansieres.

Bioøkonomi: Hedmark Kunnskapspark er etablert med node på Tynset for å arbeide spesielt med dette området, og må ta ansvar for videre arbeid sammen med ulike partnere.

TV-produksjoner og synlighet: Regionrådet for Fjellregionen skal utarbeide en felles kommunikasjons- og markedsplan, og det er naturlig at ansvar avklares under arbeidet med denne planen i fellesskap med kommuner og næringsliv.

Det er samtidig et behov for å avklare ansvar for videre arbeid med andre strategier og innsatsområder som her ikke er nærmere omtalt, men som er diskutert underveis i arbeidet.

Tynset/Røros 6. september 2018

Hans Vintervold, ordfører i Røros og Merete Myhre Moen, ordfører i Tynset (leder og nestleder for styringsgruppa)
Rune Jørgensen (prosjektleder)